

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 1 sierpnia 2025 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 19 ust. 1 TUE – Obowiązek ustanowienia przez państwa członkowskie środków niezbędnych do zapewnienia skutecznej ochrony sądowej w dziedzinach objętych prawem Unii – Artykuł 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Prawo do skutecznego środka prawnego – Możliwość skorzystania z arbitrażu – Arbitraż pomiędzy jednostkami – Arbitraż narzucony – Decyzja organu międzynarodowej federacji sportowej nakładająca karę – Orzeczenie Sportowego Sądu Arbitrażowego (CAS) utrzymane w mocy orzeczeniem sądu państwa trzeciego – Środek zaskarżenia od orzeczenia arbitrażowego – Uregulowania krajowe nadające temu orzeczeniu arbitrażowemu powagę rzeczy osądzonej między stronami i moc dowodową w stosunku do osób trzecich – Uprawnienia i obowiązki sądów krajowych, przed którymi powołano się na wspomniane orzeczenie arbitrażowe – Skuteczna kontrola zgodności takiego orzeczenia arbitrażowego z zasadami i przepisami porządku publicznego Unii

W sprawie C-600/23

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Cour de cassation (sąd kasacyjny, Belgia) postanowieniem z dnia 8 września 2023 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 października 2023 r., w postępowaniu:

Royal Football Club Seraing SA

przeciwko

Fédération Internationale de Football Association (FIFA),

Union des associations européennes de football (UEFA),

Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA),

przy udziale:

Doyen Sports Investment Ltd,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, K. Jürimäe, C. Lycourgos, I. Jarukaitis, M.L. Arastey Sahún, S. Rodin, A. Kumin, N. Jääskinen i D. Gratsias, prezesi izb, E. Regan, I. Ziemele, J. Passer (sprawozdawca) i Z. Csehi, sędziowie,

* Język postępowania: francuski.

rzecznik generalny: T. Ćapeta,

sekretarz: C. Di Bella, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 1 października 2024 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Royal Football Club Seraing SA – J.-L. Dupont, M. Hissel i F. Stockart, avocats, F. Irurzun, abogado, oraz M. Orth, Rechtsanwalt,
- w imieniu Fédération internationale de football association (FIFA) – A. Laes, avocat, i D. Van Liedekerke, advocaat,
- w imieniu Union des associations européennes de football (UEFA) – P. González-Espejo García, abogado, B. Keane, D. Slater i D. Waelbroeck, adwokaci,
- w imieniu Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA) – N. Cariat i A. Stévenart, avocats, i E. Matthys, advocaat,
- w imieniu Doyen Sports Investment Ltd – M. Hissel, avocat,
- w imieniu rządu belgijskiego – M. Jacobs, L. Jans, C. Pochet i M. Van Regemorter, w charakterze pełnomocników, które wspierał Y. Herinckx, avocat,
- w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller i A. Hoesch, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu greckiego – K. Boskovits, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu francuskiego – B. Fodda, J.-B. Merlin, M. Raux i B. Travard, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu litewskiego – S. Grigonis i V. Kazlauskaitė-Švenčionienė, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niderlandzkiego – M.H.S. Gijzen, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej – F. Erlbacher, T. Maxian Rusche, S. Noë i F. Ronkes Agerbeek, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzeczniczki generalnej na posiedzeniu w dniu 16 stycznia 2025 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 19 ust. 1 TUE w związku z art. 267 TFUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Royal Football Club Seraing SA (zwanym dalej „RFC Seraing”) a Fédération internationale de football association (Międzynarodową Federacją Piłki Nożnej, FIFA), Union des associations européennes de football (Unią Europejskich Związków Piłkarskich, UEFA) i Union royale belge des sociétés de football association (belgijskim królewskim związkiem klubów piłkarskich) ASBL (URBSFA) w przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności, wydania nakazów i naprawienia szkód, jakie RFC Seraing miał ponieść w wyniku wdrożenia przez te trzy organizacje przepisów, które należy uznać za nieważne z tego względu, że naruszają one prawo Unii.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE stanowi:
„Państwa członkowskie ustanawiają środki niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii”.
- 4 Artykuł 267 TFUE stanowi:
„Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w trybie prejudycjalnym:
a) o wykładni traktatów;
b) o ważności i wykładni aktów przyjętych przez instytucje, organy lub jednostki organizacyjne Unii [Europejskiej].
W przypadku gdy pytanie z tym związane jest podniesione przed sądem jednego z państw członkowskich, sąd ten może, jeśli uzna, że decyzja w tej kwestii jest niezbędna do wydania wyroku, zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o rozpatrzenie tego pytania.
[...].”
- 5 Artykuł 47 Karty, zatytułowany „Prawo do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu”, ma następujące brzmienie:
„Każdy, kogo prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do skutecznego środka prawnego przed sądem, zgodnie z warunkami przewidzianymi w niniejszym artykule.
Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy. Każdy ma możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela.

[...]”.

Prawo belgijskie

Code judiciaire (kodeks sądowy)

- 6 Code judiciaire (kodeks sądowy), zmieniony ustawą z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie niektórych przepisów w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości (*Moniteur belge* z dnia 31 grudnia 2018 r., s. 106560) (zwany dalej „kodeksem sądowym”), zawiera część pierwszą, zatytułowaną „Zasady ogólne”. W skład tej części pierwszej wchodzi rozdział III, zatytułowany „Orzeczenia i wyroki”, w którym znajduje się art. 19 akapit pierwszy tego kodeksu, stanowiący:

„Orzeczenie jest prawomocne w zakresie, w jakim wyczerpuje właściwość sądu w odniesieniu do spornej kwestii, z wyjątkiem środków zaskarżenia przewidzianych w ustawie”.

- 7 Wspomniana część pierwsza zawiera rozdział IV, zatytułowany „Powaga rzeczy osądzonej”. Rozdział IV obejmuje art. 23–28 tego kodeksu, które stanowią, co następuje:

„Artykuł 23

Powaga rzeczy osądzonej odnosi się tylko do tego, co stanowi przedmiot rozstrzygnięcia. Żądana rzecz musi być taka sama, żądanie musi opierać się na tej samej podstawie powództwa, między tymi samymi stronami i musi być wniesione przez nie i przeciwko nim w tym samym charakterze. Powaga rzeczy osądzonej nie rozciąga się jednak na powództwo, które opiera się na tej samej podstawie, lecz którego sąd nie mógł rozpoznać w świetle podstawy prawnej, na której ono się opiera.

Artykuł 24

Orzeczenie prawomocne ma powagę rzeczy osądzonej od chwili jego ogłoszenia.

Artykuł 25

Powaga rzeczy osądzonej stoi na przeszkodzie powtórzeniu roszczenia.

Artykuł 26

Powaga rzeczy osądzonej trwa dopóty, dopóki orzeczenie nie zostanie uchylone.

Artykuł 27

Zarzut powagi rzeczy osądzonej może w każdym czasie zostać podniesiony przed sądem rozpoznającym sprawę co do istoty.

Sąd nie może uwzględnić takiego zarzutu z urzędu.

Artykuł 28

Z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie oraz skutków wywieranych przez nadzwyczajne środki zaskarżenia, orzeczenie ma powagę rzeczy osądzonej, kiedy nie przysługuje od niego sprzeciw ani apelacja”.

- 8 Kodeks sądowy zawiera również część szóstą, zatytułowaną „Arbitraż”. W rozdziale VI tej części szóstej, zatytułowanym „Orzeczenie arbitrażowe i zakończenie postępowania”, znajduje się art. 1713 tego kodeksu, który zawiera między innymi następujące przepisy:

„§ 1. Sąd arbitrażowy orzeka ostatecznie lub przed wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie w drodze jednego lub kilku orzeczeń.

[...]

§ 9. Orzeczenie [arbitrażowe] wywołuje między stronami takie same skutki jak orzeczenie sądowe”.

- 9 Rozdział VIII części szóstej, zatytułowany „Uznawanie i wykonywanie orzeczeń arbitrażowych”, zawiera między innymi art. 1719–1721 kodeksu sądowego, które mają następujące brzmienie:

„Artykuł 1719

§ 1. Orzeczenie arbitrażowe wydane w Belgii lub za granicą podlega egzekucji dopiero po nadaniu mu, w całości lub w części, klauzuli wykonalności przez sąd pierwszej instancji zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 1720.

§ 2. Sąd pierwszej instancji może wydać orzeczenie o nadaniu klauzuli wykonalności tylko wtedy, gdy orzeczenie nie może już zostać zaskarżone do sądu arbitrażowego lub jeżeli ten zarządził jego tymczasowe wykonanie, niezależnie od apelacji.

Artykuł 1720

§ 1. Sąd pierwszej instancji jest właściwy do rozpoznania wniosku o uznanie i wykonanie orzeczenia arbitrażowego wydanego w Belgii lub za granicą.

[...]

§ 2. Jeżeli orzeczenie zostało wydane za granicą, sądem właściwym miejscowo jest sąd pierwszej instancji siedziby sądu apelacyjnego, w którego okręgu osoba, przeciwko której wnosi się o stwierdzenie wykonalności, ma miejsce zamieszkania, a w braku miejsca zamieszkania – miejsce zwykłego pobytu lub, w stosownym wypadku, siedzibę statutową, a w jej braku zakład lub oddział. [...]

[...]

§ 5. Orzeczenie może zostać uznane lub jego wykonalność może zostać stwierdzona tylko wtedy, gdy nie narusza ono warunków określonych w art. 1721.

Artykuł 1721

§ 1. Sąd pierwszej instancji odmawia uznania i stwierdzenia wykonalności orzeczenia arbitrażowego, niezależnie od tego, w którym państwie zostało ono wydane, wyłącznie w następujących okolicznościach:

[...]

b) jeżeli sąd pierwszej instancji stwierdzi:

[...]

(ii) że uznanie lub wykonanie orzeczenia byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym.

[...]”.

Ustawa – kodeks prawa prywatnego międzynarodowego

10 Artykuł 22 loi portant le Code de droit international privé (ustawy – kodeks prawa prywatnego międzynarodowego) z dnia 16 lipca 2004 r. (*Moniteur belge* z dnia 27 lipca 2004 r., s. 57344), zatytułowany „Uznawanie i stwierdzanie wykonalności zagranicznych orzeczeń sądowych”, stanowi:

„1. Wykonalność, w całości lub w części, orzeczenia sądu państwa obcego wykonalnego w państwie, w którym zostało ono wydane, stwierdza się w Belgii zgodnie z procedurą określoną w art. 23.

Zagraniczne orzeczenie sądowe uznaje się w Belgii w całości lub w części bez potrzeby przeprowadzania postępowania, o którym mowa w art. 23.

Jeżeli uznanie jest powoływane w sposób incydentalny przed sądem belgijskim, sąd ten jest właściwy do jego rozpoznania.

Orzeczenie może zostać uznane lub jego wykonalność może zostać stwierdzona tylko wtedy, gdy nie narusza ono warunków określonych w art. 25.

2. Każdy, kto ma w tym interes [...], może wystąpić o stwierdzenie zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 23, że orzeczenie podlega uznaniu lub stwierdzeniu wykonalności, w całości lub w części, lub nie może zostać uznane.

3. W rozumieniu niniejszej ustawy:

1° termin »orzeczenie sądowe« odnosi się do każdego orzeczenia wydanego przez organ sprawujący władzę sądowniczą;

2° uznanie stanowi w świetle prawa, co zostało orzeczone za granicą”.

Uregulowania przyjęte przez FIFA

Statut FIFA

- 11 FIFA jest stowarzyszeniem prawa prywatnego z siedzibą w Zurychu (Szwajcarii).
- 12 Zgodnie z art. 2 statutu FIFA w jego wersji z maja 2024 r., który odpowiada zasadniczo i z zastrzeżeniem zmiany numeracji wcześniejszym corocznym wersjom tego statutu, cele owego stowarzyszenia obejmują między innymi „stanowienie zasad i przepisów regulujących dyscyplinę sportową – piłkę nożną i związane z nią kwestie, a także zapewnienie ich przestrzegania” oraz „kontrolowanie piłki nożnej we wszystkich jej formach przez przyjmowanie wszelkich środków niezbędnych lub zalecanych w celu zapobieżenia naruszaniu statutu, regulaminów, decyzji FIFA i reguł gry” na szczeblu światowym.
- 13 Zgodnie z art. 11 i 14 tego statutu każdy „związek odpowiedzialny za organizację i kontrolę piłki nożnej” w danym państwie może zostać członkiem FIFA, w szczególności pod warunkiem wcześniejszego zobowiązania się do przestrzegania między innymi statutów, regulaminów i wytycznych FIFA oraz decyzji jej organów. Jako członek FIFA taki związek ma na mocy art. 14 i 15 tego statutu między innymi obowiązek skłonienia swoich członków do przestrzegania statutów, regulaminów, wytycznych FIFA i decyzji jej organów, a także ich przestrzegania przez wszystkie podmioty piłki nożnej, w szczególności ligi i kluby, które są mu podporządkowane, zgodnie z art. 20 tego statutu, a także przez zawodników. Ponadto taki związek powinien poddać się jurysdykcji i orzeczeniom sportowego sądu arbitrażowego (CAS) oraz zawrzeć w swoim własnym statucie przepisy, zgodnie z którymi wszystkie te podmioty powinny również wyraźnie uznać ten sąd i te orzeczenia. W praktyce członkami FIFA jest obecnie ponad 200 krajowych związków piłki nożnej. Wśród nich jest URBSFA, która ma siedzibę w Belgii i której celem jest w szczególności zapewnienie organizacji i promocji piłki nożnej w tym państwie członkowskim.
- 14 Artykuł 44 statutu FIFA, zatytułowany „Organy sądowe”, stanowi w ust. 1:
„Organami sądowymi FIFA są:
a) komisja dyscyplinarna;
[...]
c) komisja odwoławcza”.
- 15 Artykuł 47 tego statutu, zatytułowany „Komisja odwoławcza”, stanowi:
„1. Funkcjonowanie komisji odwoławczej reguluje kodeks dyscyplinarny i kodeks etyki FIFA.
2. Komisja odwoławcza rozpatruje odwołania wniesione na decyzje komisji dyscyplinarnej, których w niniejszym statucie i w regulaminach FIFA nie uznano za ostateczne.
3. Decyzje komisji odwoławczej są ostateczne i wiążące dla wszystkich zainteresowanych, z zastrzeżeniem wniesienia skargi do sportowego sądu arbitrażowego (CAS)”.

16 Sekcja IX tego statutu, zatytułowana „Arbitraż”, zawiera następujące artykuły:

„Artykuł 49. Sportowy sąd arbitrażowy (CAS)

1. FIFA uznaje odwołanie się do sportowego sądu arbitrażowego (CAS), niezależnego sądu arbitrażowego z siedzibą w Lozannie (Szwajcaria), w przypadku sporu pomiędzy FIFA, związkami członkowskimi, konfederacjami, ligami, klubami, zawodnikami, oficjeli FIFA i klubowymi, agentami i agencjami organizatorów meczów.

2. Postępowanie arbitrażowe jest regulowane przepisami kodeksu arbitrażowego w dziedzinie sportu CAS. CAS stosuje w pierwszej kolejności regulaminy FIFA oraz prawo szwajcarskie tytułem uzupełnienia.

[...]

Artykuł 50. Właściwość CAS

1. Wszelkie skargi na decyzje wydane w ostatniej instancji przez FIFA i jej organy wnosi się do CAS [...].

[...]

4. Skarga nie ma skutku zawieszającego. Właściwy organ decyzyjny FIFA lub, w stosownych przypadkach, CAS może nadać skardze skutek zawieszający.

[...]

Artykuł 51. Obowiązki związane z rozstrzygnięciem sporów

1. Konfederacje, związki członkowskie i ligi zobowiązują się do uznania CAS za niezależny organ sądowy. Zobowiązują się one do podjęcia wszelkich niezbędnych kroków, aby ich członkowie, a także ich zawodnicy i sędziowie sportowi poddawali się arbitrażowi CAS. [...]

2. Jurysdykcja sądów powszechnych jest wyłączona, chyba że została wyraźnie przewidziana w przepisach FIFA. Jurysdykcja sądów powszechnych jest także wyłączona w odniesieniu do wszelkiego rodzaju środków tymczasowych.

3. Związki umieszczają w swoich statutach lub regulaminach klauzulę, zgodnie z którą zakazane jest wnoszenie do sądów powszechnych sporów powstałych w ramach związków lub sporów dotyczących lig, członków lig, klubów, członków klubów, zawodników, oficjeli FIFA i klubowych lub innych członków związku, chyba że przepisy FIFA lub obowiązujące przepisy prawa wyraźnie dopuszczają lub przewidują właściwość sądów powszechnych. W miejsce wyłączonej jurysdykcji sądów powszechnych należy dokonać zapisu na sąd polubowny. Takie spory wnosi się albo do CAS, albo do niezależnego i należyście ustanowionego sądu polubownego uznanego w przepisach związku lub konfederacji.

Związki zapewniają również wprowadzanie tego postanowienia w życie w ramach związku, w stosownych przypadkach w drodze nałożenia na swoich członków wiążącego zobowiązania. Związki nakładają sankcje na każdą stronę uchybiającą temu zobowiązaniu oraz dopilnowują, aby wszelkie środki odwoławcze od rozstrzygnięć w przedmiocie takich sankcji także były wnoszone wyłącznie do sądów polubownych, a nie do sądów powszechnych”.

Uregulowania dotyczące statusu i transferu zawodników

- 17 W dniu 22 marca 2014 r. FIFA przyjęła regulamin zatytułowany „Regulamin w sprawie statusu i transferu zawodników”, który wszedł w życie w dniu 1 sierpnia 2014 r. Regulamin ten uchyla i zastępuje wcześniejszy regulamin o tym samym tytule, który został ogłoszony w dniu 5 lipca 2001 r.
- 18 Artykuł 1 tego regulaminu, zatytułowany „Zakres”, stanowi w ust. 1:
„Niniejszy regulamin ustanawia globalne i wiążące zasady dotyczące statusu zawodników, ich uprawnień do uczestnictwa w zorganizowanych rozgrywkach piłkarskich oraz ich transferu między klubami należącymi do różnych związków”.
- 19 Omawiany regulamin został zmieniony w grudniu 2014 r. (wersja zwana dalej „RSTZ”). Przepisy wynikające z tej zmiany obejmują w szczególności art. 18 bis RSTZ, zatytułowany „Wpływ podmiotów trzecich na kluby”, który stanowi:
„1. Kluby nie mogą zawierać umów umożliwiających klubowi przeciwnemu/klubom przeciwnym, i vice versa, lub osobom trzecim uzyskanie zdolności wpływania na ich niezależność w sprawach związanych z zatrudnieniem i transferami oraz na politykę klubów lub wyniki osiągnięte przez ich drużyny.
2. Komisja dyscyplinarna FIFA może nakładać kary na kluby, które nie przestrzegają obowiązków określonych w niniejszym artykule”.
- 20 Przepisy te obejmują również art. 18 ter RSTZ, zatytułowany „Przysługiwanie praw ekonomicznych do zawodników osobom trzecim”, który ma następujące brzmienie:
„1. Kluby ani zawodnicy nie mogą zawierać z osobami trzecimi umów dających tym osobom roszczenie o część lub całość kwoty płatnej w związku z przyszłym transferem zawodnika z jednego klubu do drugiego lub przyznających tym osobom jakiegokolwiek prawo w związku z przyszłym transferem lub przyszłą opłatą transferową.
2. Zakaz ustanowiony w ust. 1 wchodzi w życie z dniem 1 maja 2015 r.
3. Umowy wchodzące w zakres ust. 1 zawarte przed dniem 1 maja 2015 r. mogą pozostać w mocy do dnia przewidzianej umownie daty ich wygaśnięcia. Okres obowiązywania tych umów nie może jednakże zostać przedłużony.
4. Okres obowiązywania wchodzących w zakres ust. 1 umów zawartych między dniem 1 stycznia 2015 r. a 30 kwietnia 2015 r. nie może przekroczyć roku od daty wejścia w życie danej umowy.
5. Do końca kwietnia 2015 r. wszystkie istniejące umowy wchodzące w zakres ust. 1 powinny zostać zarejestrowane w [systemie regulacji transferów (TMS)]. Każdy klub, który zawarł umowę

tego rodzaju, ma obowiązek zamieszczenia jej – w całości wraz aneksami zmieniającymi lub załącznikami – w TMS-ie, wyszczególniając informacje odnoszące się do osoby trzeciej, której dotyczy umowa, pełne nazwisko zawodnika, a także okres obowiązywania umowy.

6. Komisja dyscyplinarna FIFA może nakładać kary dyscyplinarne na kluby lub zawodników nieprzestrzegających obowiązków określonych w niniejszym artykule”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

Okoliczności powstania sporu w postępowaniu głównym

Umowy zawarte między RFC Seraing a Doyen

- 21 RFC Seraing jest klubem piłkarskim zorganizowanym w formie spółki akcyjnej, mającym siedzibę w Belgii i zrzeszonym w URBSFA.
- 22 W dniu 30 stycznia 2015 r. RFC Seraing zawarł pierwszą umowę z Doyen Sports Investment Ltd (zwaną dalej „Doyen”), spółką z siedzibą na Malcie, której główną działalnością gospodarczą jest udzielanie pomocy finansowej klubom piłkarskim w Europie. Celem tej pierwszej umowy były, po pierwsze, ustanowienie ram zawierania w przyszłości umów o finansowanie zawodników, a po drugie, cesja na rzecz Doyen części „praw ekonomicznych” RFC Seraing w odniesieniu do trzech określonych zawodników. Te prawa ekonomiczne mają na celu odzwierciedlenie wartości finansowej zawodników. Są one związane z „prawami federacyjnymi”, które klub uzyskuje dzięki zatrudnieniu danego zawodnika, takimi jak prawo rejestracji tego zawodnika lub prawo wystawiania go do gry. Ich wykonywanie umożliwia klubowi, który je posiada, otrzymywanie należnych kwot, na przykład w przypadku wypożyczenia lub transferu tego zawodnika, z tytułu eksploatacji lub przeniesienia jego praw do wizerunku lub też z powodu rozwiązania jego umowy.
- 23 Zgodnie z tą pierwszą umową, której termin wygaśnięcia został ustalony na dzień 1 lipca 2018 r., spółka Doyen stała się właścicielem 30 % praw ekonomicznych przysługujących RFC Seraing wobec trzech zawodników w zamian za zapłatę kwoty 300 000 EUR. Ze swej strony RFC Seraing zobowiązał się do niezbywania „w sposób niezależny i autonomiczny” na rzecz osoby trzeciej pozostałej części swych praw ekonomicznych do tych zawodników.
- 24 W dniu 7 lipca 2015 r. RFC Seraing i Doyen zawarły drugą umowę (wraz z pierwszą umową zwane dalej łącznie „umowami rozpatrywanymi w postępowaniu głównym”). Umowa ta przewidywała przeniesienie na rzecz Doyen 25 % praw ekonomicznych posiadanych przez RFC Seraing w stosunku do czwartego zawodnika w zamian za zapłatę przez Doyen kwoty 50 000 EUR.

Postępowania dyscyplinarne i arbitrażowe prowadzone w Szwajcarii

- 25 W następstwie dochodzenia FIFA, działająca przy udziale URBSFA, w dniu 2 lipca 2015 r. wszczęła postępowanie dyscyplinarne przeciwko RFC Seraing, mające za przedmiot możliwe naruszenie art. 18 bis i 18 ter RSTZ ze względu na zawarcie przez RFC Seraing umów rozpatrywanych w postępowaniu głównym.

- 26 W dniu 4 września 2015 r. komisja dyscyplinarna FIFA wydała decyzję (zwaną dalej „decyzją komisji dyscyplinarnej FIFA”), w której stwierdziła przede wszystkim, że poprzez zawarcie umów rozpatrywanych w postępowaniu głównym RFC Seraing naruszyła art. 18 bis i 18 ter RSTZ. Ponadto komisja ta zakazała klubowi rejestracji zawodników przez cztery kolejne okresy rejestracji, czy to na szczeblu krajowym, czy międzynarodowym. Wreszcie wspomniana komisja nałożyła na ów klub grzywnę w wysokości 150 000 franków szwajcarskich (czyli około 138 000 EUR zgodnie z obowiązującym wówczas kursem wymiany), płatną w terminie 30 dni od doręczenia jej decyzji.
- 27 W dniu 30 listopada 2015 r. RFC Seraing wniósł odwołanie od tej decyzji do komisji odwoławczej FIFA. W dniu 3 grudnia 2015 r. klub zwrócił się ponadto do tej komisji, ze względu na brak skutku zawieszającego takiego odwołania, o zawieszenie wykonania wspomnianej decyzji. W dniu 4 grudnia 2015 r. przewodniczący wspomnianej komisji uwzględnił ten wniosek.
- 28 Decyzją z dnia 7 stycznia 2016 r. komisja odwoławcza FIFA oddaliła odwołanie wniesione przez RFC Seraing od decyzji komisji dyscyplinarnej FIFA (zwaną dalej „decyzją komisji odwoławczej FIFA”).
- 29 W dniu 9 marca 2016 r. RFC Seraing wniósł do CAS skargę o stwierdzenie nieważności decyzji komisji odwoławczej FIFA. W dniu 17 marca 2016 r. ów klub zwrócił się ponadto do tego organu, ze względu na brak skutku zawieszającego takiej skargi, o nadanie jej skutku zawieszającego na podstawie art. 50 statutu FIFA. W dniu 12 kwietnia 2016 r. wspomniany organ uwzględnił ten wniosek.
- 30 W ramach skargi RFC Seraing podniósł zasadniczo, że decyzja komisji odwoławczej FIFA i nałożone na niego w tej decyzji sankcje dyscyplinarne są niezgodne z prawem ze względu na to, że przepisy, na których opiera się ta decyzja, są same w sobie niezgodne z prawem. W tym względzie klub ten twierdził między innymi, że art. 18 bis i 18 ter RSTZ, w zakresie, w jakim ustanawiają całkowity zakaz praktyk zwanych „third-party influence” i „third-party ownership”, którym towarzyszą sankcje dyscyplinarne, naruszają prawo Unii, a w szczególności swobodę przepływu pracowników, swobodę świadczenia usług i swobodę przepływu kapitału, zagwarantowane odpowiednio w art. 45, 56 i 63 TFUE, a także reguły konkurencji ustanowione w art. 101 i 102 TFUE. Podniósł on również naruszenie szwajcarskich reguł konkurencji.
- 31 W dniu 9 marca 2017 r. CAS wydał orzeczenie arbitrażowe (zwane dalej „orzeczeniem CAS”), w którym uznał w szczególności, w odniesieniu, po pierwsze, do prawa właściwego dla sporu, że prawo to obejmowało regulaminy FIFA, prawo szwajcarskie i prawo Unii. Co się tyczy tego ostatniego, organ ten uznał przede wszystkim, że spełnione są kumulatywne przesłanki wymagające od niego uwzględnienia swobód przepływu i reguł konkurencji w ramach badania jako „przepisów bezwzględnie obowiązujących prawa innego niż [prawo szwajcarskie]” w rozumieniu prawa szwajcarskiego. Przepisy określające te swobody i zasady są bowiem uznawane przez Trybunał za część porządku publicznego Unii. Następnie CAS stwierdził, że istnieje ścisły związek między przedmiotem sporu a tymi przepisami, biorąc pod uwagę, po pierwsze, oczywisty wpływ RSTZ na terytorium Unii, a w szczególności na działalność klubów piłkarskich mających siedzibę w państwach członkowskich, a po drugie, wpływ decyzji komisji odwoławczej FIFA na możliwość udziału RFC Seraing w międzyklubowych rozgrywkach piłki nożnej organizowanych na tym terytorium. Wreszcie stwierdził on, że szwajcarski porządek prawny podziela interesy i wartości chronione przez wspomniane przepisy.

- 32 Co się tyczy w drugiej kolejności istoty sporu, CAS uznał w szczególności, że RFC Seraing nie wykazał, iż art. 18 bis i 18 ter RSTZ naruszają szwajcarskie reguły konkurencji. Organ ten wykluczył również istnienie naruszenia prawa Unii, a w szczególności art. 45, 56, 63, 101 i 102 TFUE.
- 33 Co się tyczy, po pierwsze, swobód przepływu, CAS uznał w istocie przede wszystkim, że art. 18 bis i 18 ter RSTZ ograniczają swobodę przepływu kapitału. Następnie organ ten stwierdził, że niewystarczająco wykazano natomiast podnoszony negatywny wpływ tych przepisów na swobody przepływu pracowników i świadczenia usług, a w każdym razie wpływ ten był ograniczony. Wreszcie wspomniany organ zauważył, że niezależnie od rozważanej swobody istnienie wspomnianych przepisów jest w każdym razie uzasadnione realizacją uzasadnionych celów interesu ogólnego o charakterze sportowym, związanych w szczególności z ochroną uczciwości zawodów, oraz że analiza ich treści wskazuje nie tylko na to, że są one odpowiednie do osiągnięcia tych celów, ale również na to, że nie wykraczają one poza to, co jest konieczne i proporcjonalne do tego celu.
- 34 Co się tyczy, po drugie, reguł konkurencji Unii, CAS orzekł z jednej strony, że art. 18 bis i 18 ter RSTZ nie mają na celu ograniczenia konkurencji, lecz realizację uzasadnionych celów interesu ogólnego o charakterze sportowym, o których mowa w poprzednim punkcie. Po drugie, Sąd ten stwierdził, że RFC Seraing nie wykazał, iż aktualnym lub potencjalnym skutkiem tych przepisów było ograniczenie konkurencji.
- 35 W trzeciej kolejności CAS utrzymał w mocy grzywnę nałożoną na RFC Seraing oraz nałożony na RFC Seraing zakaz rejestrowania zawodników, ograniczając jednocześnie czas trwania tego zakazu do trzech kolejnych okresów rejestracji.
- 36 Wreszcie w czwartej kolejności CAS postanowił, że z uwagi na kolejno podjęte przez komisję odwoławczą FIFA i przez niego samego środki w postaci zawieszenia kary te będą miały zastosowanie od dnia doręczenia RFC Seraing orzeczenia, w związku z czym grzywna powinna zostać zapłacona w terminie 30 dni od tego doręczenia, a zakaz rejestracji powinien z kolei obejmować okresy rejestracji trwające latem 2017 r., zimą 2017/2018 i latem 2018 r.
- 37 W dniu 15 maja 2017 r. RFC Seraing wniósł do Tribunal fédéral (federalnego sądu najwyższego, Szwajcaria) skargę na orzeczenie CAS. Ponadto wniósł on do tego sądu o nadanie tej skardze skutku zawieszającego.
- 38 Postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2017 r. prezes Tribunal fédéral (federalnego sądu najwyższego) oddalił wniosek o nadanie skutku zawieszającego.
- 39 W uzasadnieniu skargi RFC Seraing podniósł w szczególności zarzut dotyczący niezgodności orzeczenia CAS z „materialnym porządkiem publicznym” w rozumieniu prawa szwajcarskiego. W tym względzie klub ten ponownie podniósł w szczególności, że orzeczenie to narusza swobodę przepływu pracowników, swobodę świadczenia usług i swobodę przepływu kapitału, zagwarantowane odpowiednio w art. 45, 56 i 63 TFUE, reguły konkurencji ustanowione w art. 101 i 102 TFUE oraz szwajcarskie reguły konkurencji.
- 40 W swoich pismach procesowych i uwagach FIFA i CAS wniosły o oddalenie skargi RFC Seraing.

- 41 Wyrokiem z dnia 20 lutego 2018 r. Tribunal fédéral (federalny sąd najwyższy) oddalił tę skargę. Co się tyczy zarzutu RFC Seraing dotyczącego niezgodności orzeczenia CAS z materialnym porządkiem publicznym, a w szczególności z regułami konkurencji oraz swobodami przepływu, sąd ten w pierwszej kolejności przypomniał swoje utrwalone orzecznictwo w tym względzie. Z wyroku tego wynika, po pierwsze, że orzeczenie arbitrażowe może zostać uznane za niezgodne z porządkiem publicznym tylko wtedy, gdy poprzez swój rezultat, a nie jedynie podstawami swojego uzasadnienia, narusza podstawowe i powszechnie uznane wartości, które zgodnie z koncepcją przeważającą w Szwajcarii powinny stanowić podstawę każdego porządku prawnego. Po drugie, takie naruszenie zakłada, że orzeczenie to narusza podstawowe zasady prawa materialnego do tego stopnia, że nie da się już go pogodzić z decydującym porządkiem prawnym i systemem wartości. Po trzecie, reguły konkurencji nie stanowią części materialnego porządku publicznego.
- 42 W drugiej kolejności wspomniany sąd dodał w istocie, że w każdym razie zarzut dotyczący niezgodności orzeczenia CAS z porządkiem publicznym należy odrzucić jako niedopuszczalny w niniejszej sprawie w zakresie, w jakim dotyczy on prawa Unii i szwajcarskich reguł konkurencji, ponieważ nie spełnia on wymogu uzasadnienia mającego zastosowanie do skarg na orzeczenie sądu polubownego.

Postępowanie sądowe prowadzone w Belgii

- 43 W dniu 3 kwietnia 2015 r., czyli przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego przez FIFA, Doyen i stowarzyszenie o celu niezarobkowym prawa belgijskiego RFC Sérésien, które kieruje RFC Seraing, pozwały FIFA, UEFA i URBSFA przed tribunal de commerce francophone de Bruxelles (francuskojęzyczny sąd gospodarczy w Brukseli, Belgia).
- 44 W dniu 8 lipca 2015 r., czyli po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, lecz przed wydaniem decyzji przez komisję dyscyplinarną FIFA, RFC Seraing dobrowolnie przystąpił do postępowania, wnosząc do tego sądu o stwierdzenie niezgodności z prawem Unii, a w szczególności z art. 45, 56, 63, 101 i 102 TFUE, całkowitego zakazu praktyk zwanych „third-party influence” i „third-party ownership” ustanowionego w art. 18 bis i 18 ter RSTZ. Ponadto klub ten wniósł do wspomnianego sądu o stwierdzenie nieważności wszelkich przepisów wprowadzających taki całkowity zakaz, o wydanie określonych nakazów wobec FIFA, UEFA i URBSFA, a także o zasądzenie na jego rzecz tymczasowej kwoty 500 000 EUR tytułem naprawienia różnych szkód, jakie, jak twierdzi, poniósł w wyniku zastosowania art. 18 bis i 18 ter RSTZ.
- 45 W dniu 17 listopada 2016 r. tribunal de commerce francophone de Bruxelles (francuskojęzyczny sąd gospodarczy w Brukseli) wydał wyrok, w którym między innymi stwierdził brak jurysdykcji do rozpoznania niektórych żądań RFC Seraing.
- 46 W dniu 19 grudnia 2016 r., czyli po wydaniu decyzji komisji dyscyplinarnej FIFA i decyzji komisji odwoławczej FIFA, lecz przed ogłoszeniem orzeczenia CAS, RFC Seraing wniósł apelację od tego wyroku do cour d’appel de Bruxelles (sądu apelacyjnego w Brukseli, Belgia).
- 47 W ramach tej apelacji klub ten utrzymywał w szczególności, że poniósł różne szkody spowodowane uchybieniem popełnionym przez FIFA przy udziale URBSFA, polegającym w istocie na zastosowaniu wobec niego art. 18 bis i 18 ter RSTZ, najpierw poprzez wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, a następnie poprzez zarzucanie mu naruszenia zakazów ustanowionych w tych przepisach, a wreszcie poprzez nałożenie na niego sankcji dyscyplinarnych. Owo postępowanie dyscyplinarne, te stwierdzenia naruszenia i te kary

dyscyplinarne są bowiem dotknięte wadą ze względu na okoliczność, że art. 18 bis i 18 ter RSTZ, na których się opierają, same naruszają prawo Unii, a w szczególności art. 45, 56, 63, 101 i 102 TFUE.

- 48 W dniu 12 grudnia 2019 r., czyli po ogłoszeniu wyroku CAS i wyroku Tribunal fédéral (federalnego sądu najwyższego), o którym mowa w pkt 41 niniejszego wyroku, cour d'appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli) wydał wyrok (zwany dalej „wyrokiem sądu apelacyjnego w Brukseli”), w którym oddalił wszystkie żądania RFC Seraing.
- 49 W wyroku tym cour d'appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli) orzekł w szczególności w pierwszej kolejności, że zarzuty RFC Seraing, zgodnie z którymi art. 18 bis i 18 ter RSTZ naruszają prawo Unii, zostały już podniesione przez ten klub przed CAS w ramach sporu z FIFA i oddalone w orzeczeniu CAS. Tymczasem zdaniem cour d'appel de Bruxelles (sądu apelacyjnego w Brukseli) należy uznać, biorąc pod uwagę art. 24, 28 i art. 1713 ust. 9 kodeksu sądowego, że orzeczenie CAS wywołuje w stosunkach między stronami te same skutki co orzeczenie sądu, w związku z czym należy uznać, że nabyło ono powagę rzeczy osądzonej z dniem jego ogłoszenia i że stało się prawomocne z chwilą oddalenia przez Tribunal fédéral (federalny sąd najwyższy) wniesionej na nie skargi. Cour d'appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli) stwierdził zatem, że rozpatrywane zarzuty są niedopuszczalne w zakresie, w jakim są skierowane przeciwko FIFA.
- 50 W drugiej kolejności cour d'appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli) zauważył w istocie, że z chwilą nabycia przez orzeczenie sądowe lub orzeczenie arbitrażowe powagi rzeczy osądzonej w stosunkach między stronami sporu należy mu w konsekwencji przyznać – w odniesieniu do osób trzecich względem tego sporu, wobec których można się na nie powołać – moc dowodową związaną z taką powagą rzeczy osądzonej. W niniejszej sprawie zdaniem tego sądu orzeczenie CAS ma zatem moc dowodową wobec URBSFA, która nie była stroną sporu między RFC Seraing a FIFA przed CAS. Biorąc pod uwagę taką moc dowodową, do RFC Seraing należało, w zakresie, w jakim klub ten przypisuje również URBSFA winę, obalenie domniemania opartego na orzeczeniu CAS, zgodnie z którym art. 18 bis i 18 ter RSTZ są zgodne z prawem Unii. Tymczasem klub ten nie wywiązał się z tego obowiązku. Sąd ten oddalił zatem zarzuty, o których mowa w poprzednim punkcie, jako bezzasadne w zakresie, w jakim były skierowane przeciwko URBSFA.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 51 RFC Seraing wniósł do Cour de cassation (sądu kasacyjnego, Belgia), który jest sądem odsyłającym, skargę kasacyjną od wyroku sądu apelacyjnego w Brukseli.
- 52 W postanowieniu odsyłającym Cour de cassation (sąd kasacyjny) wskazuje, że zarzuty kasacyjne przedstawione mu przez RFC Seraing dotyczą dwóch kwestii wykładni prawa Unii, w odniesieniu do których uważa on za konieczne zwrócenie się do Trybunału.
- 53 W pierwszej kolejności RFC Seraing podnosi w pierwszym zarzucie odwołania, że cour d'appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli) naruszył w szczególności art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 267 TFUE i art. 47 Karty, ponieważ odrzucił jako niedopuszczalne zarzuty apelacyjne w zakresie, w jakim były one skierowane przeciwko FIFA. Sąd ten błędnie orzekł bowiem, że orzeczenie CAS powinno mieć powagę rzeczy osądzonej względem FIFA w zakresie, w jakim w orzeczeniu tym stwierdzono zgodność art. 18 bis i 18 ter RSTZ z prawem Unii.

- 54 W tym względy prawdą jest, że z orzecznictwa wywodzącego się z wyroków z dnia 23 marca 1982 r., Nordsee (102/81, EU:C:1982:107), i z dnia 6 marca 2018 r., Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), wynika, że o ile podmioty prawa mają możliwość zawarcia umowy poddającej spory, które mogą powstać między nimi, organowi arbitrażowemu, o tyle nie może to naruszać pełnego poszanowania, spójnej wykładni i skutecznego stosowania prawa Unii na jej terytorium. Ponadto wynika z tego, że wymóg taki sam w sobie oznacza, iż właściwe sądy krajowe mogą orzekać w przedmiocie spornych kwestii prawa Unii, zwracając się w razie potrzeby do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w celu zapewnienia skutecznej ochrony sądowej podmiotom prawa.
- 55 Co więcej, z wyroku z dnia 7 kwietnia 2022 r., Avio Lucos (C-116/20, EU:C:2022:273), wynika zasadniczo, że nawet jeśli prawo Unii nie wymaga w każdych okolicznościach od właściwych sądów krajowych odstąpienia od stosowania przepisów prawa krajowego, które przyznają powagę rzeczy osądzonej orzeczeniu o charakterze sądowym, jeżeli umożliwiłoby to usunięcie sytuacji niezgodnej z prawem Unii, to takie przepisy powinny jednak w każdym wypadku spełniać wymogi równowagi i skuteczności.
- 56 Jednakże ten dorobek orzeczniczy nie pozwala na udzielenie odpowiedzi na postawione w niniejszej sprawie pytanie, czy zgodne z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE jest uznanie powagi rzeczy osądzonej między stronami sporu zawisłego przed sądem państwa członkowskiego w odniesieniu do orzeczenia arbitrażowego, które przed tym uznaniem nie mogło być przedmiotem kontroli zgodności z prawem Unii przez sąd uprawniony do zwrócenia się do Trybunału na podstawie art. 267 TFUE, nawet jeśli to orzeczenie arbitrażowe rozstrzyga kwestie dotyczące prawa Unii.
- 57 W drugiej kolejności RFC Seraing podnosi w trzecim zarzucie odwołania, że cour d'appel de Bruxelles (sąd apelacyjny w Brukseli) naruszył w szczególności art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, art. 267 TFUE i art. 47 Karty, ponieważ odrzucił jako niedopuszczalne zarzuty apelacyjne w zakresie, w jakim były one skierowane przeciwko URBSFA. Jego zdaniem sąd ten błędnie orzekł bowiem, że orzeczenie CAS powinno mieć moc dowodową związaną z powagą rzeczy osądzonej względem URBSFA w zakresie, w jakim w orzeczeniu tym stwierdzono zgodność art. 18 bis i 18 ter RSTZ z prawem Unii.
- 58 W tym względy, po wskazaniu, że naruszenie art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE stanowi bezwzględny przeszkodę procesową, która może sama w sobie prowadzić do uchylenia wyroku sądu apelacyjnego w Brukseli, Cour de cassation (sąd kasacyjny) zauważa, że zbadanie tego zarzutu wymaga rozstrzygnięcia kwestii, czy jest zgodne z tym postanowieniem przyznanie mocy dowodowej, w stosunku do osób trzecich względem sporu zawisłego przed sądem państwa członkowskiego, orzeczeniu arbitrażowemu, które nie mogło uprzednio zostać poddane kontroli zgodności z prawem Unii przez sąd uprawniony do zwrócenia się do Trybunału na podstawie art. 267 TFUE, nawet jeśli to orzeczenie arbitrażowe rozstrzyga kwestie dotyczące prawa Unii.

59 W tych okolicznościach Cour de cassation (sąd kasacyjny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy art. 19 ust. 1 [TUE] w związku z art. 267 [TFUE] i art. 47 [Karty] stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisów prawa krajowego takich jak art. 24 i [art.] 171[3] § 9 [kodeksu sądowego], sankcjonujących zasadę powagi rzeczy osądzonej orzeczenia arbitrażowego, którego zgodność z prawem Unii [...] była kontrolowana przez sąd państwa niebędącego członkiem Unii, nieuprawniony do kierowania pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej?
- 2) Czy art. 19 ust. 1 [TUE] w związku z art. 267 [TFUE] i art. 47 [Karty] stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisu prawa krajowego przyznającego orzeczeniu arbitrażowemu moc dowodową względem osób trzecich, z zastrzeżeniem dowodu przeciwnego, który muszą przedstawić te osoby w wypadku kontroli zgodności tego wyroku z prawem Unii [...] przez sąd państwa niebędącego członkiem Unii, nieuprawniony do kierowania pytań prejudycjalnych do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Rozważania wstępne

- 60 Jak wynika z brzmienia pytań prejudycjalnych i ich uzasadnienia, sąd odsyłający zwraca się do Trybunału o dokonanie wykładni art. 19 TUE w związku z art. 267 TFUE i art. 47 Karty, aby móc wypowiedzieć się w kwestii, czy przepisy te stoją na przeszkodzie stosowaniu do orzeczenia arbitrażowego wydanego przez CAS i utrzymanego w mocy przez Tribunal fédéral (federalny sąd najwyższy), po pierwsze, przepisów krajowych, które przyznają prawomocnym orzeczeniom arbitrażowym powagę rzeczy osądzonej w stosunkach między stronami sporu, a po drugie, przepisów krajowych, które ze względu na tę powagę rzeczy osądzonej przyznają im moc dowodową wobec osób trzecich.
- 61 Niektórzy uczestnicy postępowania zwracają się jednak zasadniczo do Trybunału o to, by w ramach dokonywanego przez niego badania uwzględnił również przepisy lub normy prawa krajowego inne niż te, które zostały wyraźnie wskazane przez sąd odsyłający w pytaniach.
- 62 W szczególności rząd belgijski wskazał w swoich uwagach na piśmie, że nawet jeśli art. 1713 § 9 kodeksu sądowego stanowi, iż orzeczenie arbitrażowe między stronami wywołuje takie same skutki jak orzeczenie sądowe, w tym jeśli chodzi o powagę rzeczy osądzonej, o której mowa w art. 24 tego kodeksu, to orzeczenie arbitrażowe musi jeszcze zostać włączone do belgijskiego porządku prawnego zgodnie z art. 1720 i 1721 tego kodeksu, które przewidują procedurę uznawania i wykonywania orzeczeń arbitrażowych w Belgii.
- 63 Na rozprawie rząd ten wyjaśnił, że w tym kontekście istnieją trzy sposoby zaskarżenia orzeczenia arbitrażowego przed sądami belgijskimi. Przynajmniej, jeżeli strona składa do właściwego sądu pierwszej instancji, na podstawie art. 1720 i 1721 kodeksu sądowego, wniosek o uznanie orzeczenia arbitrażowego w Belgii, sąd ten może, na wniosek drugiej strony lub z urzędu, odmówić uwzględnienia pierwszego wniosku w przypadku sprzeczności tego orzeczenia z porządkiem publicznym. Następnie strona, która pragnie uniknąć uznania orzeczenia arbitrażowego, mogłaby na podstawie tych samych przepisów złożyć do wspomnianego sądu wniosek o nieuznanie tego orzeczenia. Wreszcie, mimo że nie zostało to wyraźnie przewidziane

w art. 1721 kodeksu sądowego, o nieuznanie orzeczenia arbitrażowego można wystąpić lub nawet orzec je z urzędu w sposób incydentalny, za każdym razem, gdy strona powołuje się na takie orzeczenie w ramach postępowania przed sądem krajowym, na wzór tego, co przewiduje art. 22 ustawy – kodeks prawa prywatnego międzynarodowego w odniesieniu do zagranicznych orzeczeń sądowych.

- 64 Podobnie jak rząd belgijski, FIFA i zasadniczo UEFA wnoszą do Trybunału o uwzględnienie przepisów krajowych dotyczących procedury uznawania i wykonywania zagranicznych orzeczeń arbitrażowych w Belgii.
- 65 Ze swej strony Komisja Europejska i rząd niemiecki zastanawiają się zasadniczo, czy przepisy krajowe mogące mieć zastosowanie w niniejszej sprawie zostały przedstawione w postanowieniu odsyłającym w sposób kompletny, i przypominają jednocześnie, że Trybunał jest co do zasady związany wykładnią prawa krajowego przyjętą przez sąd odsyłający we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.
- 66 W tym względzie zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach postępowania, o którym mowa w art. 267 TFUE, opartego na wyraźnym rozdziale zadań sądów krajowych i Trybunału, wykładnia i zastosowanie prawa krajowego należą wyłącznie do sądu krajowego (wyroki: z dnia 4 czerwca 2013 r., ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, pkt 36; z dnia 24 lipca 2023 r., Lin, C-107/23 PPU, EU:C:2023:606, pkt 76). Ze swej strony Trybunał powinien wypowiedzieć się w przedmiocie wykładni lub ważności przepisów prawa Unii, w przedmiocie których wniesiono o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, z uwzględnieniem kontekstu faktycznego i prawnego, w jaki wpisują się przedstawione mu pytania, tak jak został on określony przez sąd odsyłający (zob. podobnie wyroki: z dnia 18 grudnia 2007 r., Laval un Partneri, C-341/05, EU:C:2007:809, pkt 47; z dnia 24 lutego 2022 r., Namur-Est Environnement, C-463/20, EU:C:2022:121, pkt 40).
- 67 W konsekwencji wyłącznie do sądu odsyłającego należy ustalenie przepisów krajowych mających zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym i uwzględnienie ich w zakresie, w jakim uzna on, że należy to uczynić.
- 68 Poprzez swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 267 TFUE i art. 47 Karty należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie: po pierwsze, nadaniu powagi rzeczy osądzonej orzeczeniu CAS na terytorium państwa członkowskiego – w stosunkach między stronami sporu, w ramach którego orzeczenie to zostało wydane – w przypadku gdy zgodność wspomnianego orzeczenia z prawem Unii nie została uprzednio zbadana przez sąd krajowy uprawniony do zwrócenia się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym; a po drugie, przyznaniu – w konsekwencji tej powagi rzeczy osądzonej – mocy dowodowej takiemu orzeczeniu na terytorium tego samego państwa członkowskiego w stosunkach między stronami tego sporu a osobami trzecimi.

W przedmiocie skutecznej ochrony sądowej podmiotów prawa w Unii, w tym w przypadku odwołania się do arbitrażu

- 69 Unia jest unią prawa, w której prawo do skutecznej ochrony sądowej ma fundamentalne znaczenie jako gwarancja ochrony wszystkich praw, jakie podmioty prawa wywodzą z prawa Unii [zob. podobnie wyroki: z dnia 24 czerwca 2019 r., Komisja/Polska (Niezależność Sądu Najwyższego), C-619/18, EU:C:2019:531, pkt 58; a także z dnia 20 kwietnia 2021 r., Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, pkt 51].

- 70 Z tego względu prawo to, wynikające z tradycji konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskim, jest również zagwarantowane podmiotom prawa na poziomie Unii na warunkach przewidzianych w art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i w art. 47 Karty, przy czym to ostatnie postanowienie musi być należycie uwzględnione przy dokonywaniu wykładni pierwszego z nich [zob. podobnie wyroki: z dnia 18 lipca 2013 r., Komisja i in./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P i C-595/10 P, EU:C:2013:518, pkt 66; z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 35; a także z dnia 2 marca 2021 r., A.B. i in. (Powołanie sędziów Sądu Najwyższego – Odwołanie), C-824/18, EU:C:2021:153, pkt 143].
- 71 Uznanie zagwarantowanego w art. 47 Karty prawa do skutecznego środka prawnego w określonym przypadku wymaga w szczególności, by powołująca się na nie osoba dochodziła praw i wolności zagwarantowanych prawem Unii [wyroki: z dnia 22 lutego 2022 r., RS (Skutki wyroków sądu konstytucyjnego), C-430/21, EU:C:2022:99, pkt 34; z dnia 29 lipca 2024 r., protectus, C-185/23, EU:C:2024:657, pkt 71]. Taka sytuacja zachodzi w sporze w postępowaniu głównym, ponieważ, jak podkreśla sąd odsyłający, RFC Seraing powołuje się na prawa i wolności wynikające z art. 45, 56, 63, 101 i 102 TFUE.
- 72 Temu prawu do skutecznego środka prawnego zagwarantowanego w art. 47 Karty odpowiada spoczywający na państwach członkowskich – stosownie do art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE – obowiązek ustanowienia środków niezbędnych do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii [wyroki: z dnia 6 października 2020 r., État luxembourgeois (Ochrona prawna przed wnioskami o przekazanie informacji w prawie podatkowym), C-245/19 i C-246/19, EU:C:2020:795, pkt 47; a także z dnia 1 sierpnia 2022 r., Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Odmowa przejęcia małoletniego obywatela egipskiego pozostającego bez opieki), C-19/21, EU:C:2022:605, pkt 36].
- 73 Artykuł 47 Karty przyczynia się do poszanowania prawa do skutecznej ochrony prawnej każdego podmiotu, który dochodzi w danej sytuacji prawa przysługującego mu na podstawie prawa Unii, natomiast art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE ma na celu zapewnienie, by system środków odwoławczych ustanowiony przez każde państwo członkowskie gwarantował skuteczną ochronę sądową w objętych prawem Unii dziedzinach (wyrok z dnia 20 kwietnia 2021 r., Repubblica, C-896/19, EU:C:2021:311, pkt 52).
- 74 Co się tyczy, po pierwsze, obowiązku ustanowionego w art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, oznacza on, że wszystkie organy należące do systemu sędziowskiego państw członkowskich, które mogą być powołane do dokonywania wykładni lub stosowania tego prawa jako „sądy” w rozumieniu prawa Unii, spełniają wymogi wynikające ze skutecznej ochrony sądowej [zob. podobnie wyroki: z dnia 27 lutego 2018 r., Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, pkt 40; a także z dnia 22 lutego 2022 r., RS (Skutki wyroków sądu konstytucyjnego), C-430/21, EU:C:2022:99, pkt 40].
- 75 Co się tyczy, po drugie, prawa do skutecznego środka prawnego zagwarantowanego w art. 47 Karty, wymaga ono w szczególności, by sądy te mogły dokonać skutecznej kontroli sądowej aktów, środków lub zachowań, co do których w ramach danego sporu podniesiono, że naruszyły prawa lub wolności przyznane podmiotowi prawa przez prawo Unii. Wymóg ten oznacza zasadniczo, że wspomniane sądy są właściwe do zbadania wszystkich kwestii prawnych i faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia tego sporu [wyrok z dnia 6 października 2020 r., État luxembourgeois (Ochrona prawna przed wnioskami o przekazanie informacji w prawie podatkowym), C-245/19 i C-246/19, EU:C:2020:795, pkt 66 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 76 Jednakże żaden z tych dwóch przepisów nie oznacza, że jednostkom przysługuje bezpośredni środek zaskarżenia, którego głównym celem jest podważenie danego przepisu, o ile w danym krajowym systemie sądowniczym istnieje jeden lub więcej środków zaskarżenia pozwalających im uzyskać w trybie incydentalnym skuteczną kontrolę sądową tego przepisu i zapewnić w ten sposób poszanowanie praw i wolności gwarantowanych im przez prawo Unii [zob. podobnie wyroki: z dnia 13 marca 2007 r., Unibet, C-432/05, EU:C:2007:163, pkt 47, 49; z dnia 6 października 2020 r., État luxembourgeois (Ochrona prawna przed wnioskami o przekazanie informacji w prawie podatkowym), C-245/19 i C-246/19, EU:C:2020:795, pkt 79; a także z dnia 8 kwietnia 2025 r., Prokuratura Europejska (Kontrola sądowa czynności procesowych), C-292/23, EU:C:2025:255, pkt 79].
- 77 Ponadto środki zaskarżenia istniejące w danym krajowym systemie sądowniczym powinny umożliwić właściwemu sądowi krajowemu zwrócić się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie wszelkich pytań dotyczących wykładni prawa Unii lub ważności aktu prawa Unii na warunkach przewidzianych w art. 267 TFUE. W tym względzie należy przypomnieć, że określona w art. 267 TFUE procedura odesłania prejudycjalnego, która stanowi kluczowy element systemu sądowniczego ustanowionego na mocy traktatów, ustanawia dialog między poszczególnymi sądami, zwłaszcza między Trybunałem a sądami państw członkowskich, mający na celu zapewnienie jednolitej wykładni prawa Unii, umożliwiając tym samym zapewnienie jego spójności, pełnej skuteczności i autonomii oraz wreszcie szczególnego charakteru prawa ustanowionego w traktatach [opinia 2/13 (Przystąpienie Unii do EKPC) z dnia 18 grudnia 2014 r., EU:C:2014:2454, pkt 176; a także wyroki: z dnia 6 marca 2018 r., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, pkt 37; z dnia 22 lutego 2022 r., RS (Skutki wyroków sądu konstytucyjnego), C-430/21, EU:C:2022:99, pkt 73]. W związku z tym ta procedura odesłania prejudycjalnego stanowi istotny element systemu ustanowionego w traktatach w celu umożliwienia sądom krajowym zapewnienia skutecznej ochrony sądowej praw, jakie jednostki wywodzą z prawa Unii [zob. podobnie wyrok z dnia 23 listopada 2021 r., IS (Niezgodność z prawem postanowienia odsyłającego), C-564/19, EU:C:2021:949, pkt 76].
- 78 Niemniej jednak porządek prawny ustanowiony w traktatach co do zasady nie stoi na przeszkodzie temu, aby jednostki podlegające temu porządkowi prawnemu z tytułu wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Unii poddały spory, które mogą między nimi powstać w ramach tego wykonywania, mechanizmowi arbitrażu.
- 79 Przeciwnie, w odróżnieniu od zawierania z jednej strony umów między państwami członkowskimi, które ustanawiają obowiązkowe mechanizmy arbitrażowe wyłączające spod właściwości ich sądów spory mogące dotyczyć wykładni lub stosowania prawa Unii, a z drugiej strony zapisów na sąd polubowny ad hoc umożliwiających kontynuowanie postępowań arbitrażowych wszczętych na podstawie takich umów, które jest ściśle zakazane (zob. podobnie wyroki: z dnia 6 marca 2018 r., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, pkt 54, 55; z dnia 2 września 2021 r., Republika Mołdawii, C-741/19, EU:C:2021:655, pkt 59; a także z dnia 26 października 2021 r., PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, pkt 44, 45), skorzystanie z arbitrażu przez jednostki jest co do zasady możliwe.
- 80 W tym względzie, jak wynika z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczącego art. 6 ust. 1 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r., w świetle którego należy dokonywać wykładni art. 47 Karty (wyrok z dnia 19 grudnia 2019 r., Deutsche Umwelthilfe, C-752/18, EU:C:2019:1114, pkt 37), należy dokonać rozróżnienia między przymusowym arbitrażem a dobrowolnym arbitrażem. Co się tyczy tego ostatniego, Europejski Trybunał Praw Człowieka

orzekł, że strony umowy mogą dobrowolnie zrzec się niektórych praw gwarantowanych przez tę konwencję, w tym prawa do poddania sądom państwowym niektórych sporów mogących wynikać z wykonania tej umowy, o ile takie zrzeczenie się jest swobodne, dopuszczalne i jednoznaczne (wyrok ETPC z dnia 2 października 2018 r. w sprawie Mutu i Pechstein przeciwko Szwajcarii, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, § 96).

- 81 Podobnie Trybunał zauważył, że jednostki mają możliwość zawarcia umowy, która w sposób jasny i precyzyjny poddaje wszystkie lub niektóre spory z nią związane organowi arbitrażowemu zamiast sądowi, który byłby właściwy do orzekania w tych sporach na podstawie przepisów mających zastosowanie w braku takiej umowy (zob. podobnie wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., International Skating Union/Komisja, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, pkt 193).
- 82 Jednakże od chwili gdy mechanizm arbitrażu ustanowiony lub wyznaczony w takiej umowie ma być wdrażany na całym terytorium Unii lub jego części w ramach sporów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej na tym terytorium, mechanizm ten powinien być zaprojektowany i wdrożony w sposób zapewniający, po pierwsze, jego zgodność z zasadami, które kształtują strukturę sędziowską Unii, a po drugie, skuteczne poszanowanie porządku publicznego Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., International Skating Union/Komisja, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, pkt 188, 189).
- 83 W tym celu należy podkreślić, że niezależnie od przepisów, które mogą mieć zastosowanie do organu arbitrażowego właściwego na mocy takiego mechanizmu arbitrażu, orzeczenia wydane przez ten organ powinny móc być przedmiotem kontroli sądowej mogącej zagwarantować skuteczną ochronę sądową, do której zainteresowane jednostki mają prawo na mocy art. 47 Karty i którą państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić w dziedzinach objętych prawem Unii, zgodnie z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE.
- 84 Wymóg ten nie oznacza, że w Unii musi koniecznie istnieć jeden lub kilka sądów uprawnionych do badania wszystkich kwestii prawnych i faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sporów, w ramach których wydano te orzeczenia, jak to powinno mieć miejsce w przypadku braku odwołania się do arbitrażu, zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 75 niniejszego wyroku. Biorąc bowiem pod uwagę możliwość odwołania się przez jednostki do arbitrażu na warunkach przypomnianych w pkt 82 tego wyroku oraz wymogi dotyczące skuteczności postępowania arbitrażowego, kontrola sądowa wspomnianych orzeczeń może mieć skutecznie ograniczony charakter (zob. podobnie wyroki: z dnia 1 czerwca 1999 r., Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, pkt 35; z dnia 26 października 2006 r., Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, pkt 34; z dnia 21 grudnia 2023 r., International Skating Union/Komisja, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, pkt 193).
- 85 Niemniej jednak jednostki, których dotyczą takie orzeczenia, powinny w każdym wypadku mieć możliwość uzyskania kontroli od sądu spełniającego wszystkie wymogi wynikające z art. 267 TFUE, czy takie orzeczenia są zgodne z zasadami i przepisami, które stanowią część porządku publicznego Unii i są istotne w ramach danego sporu (zob. podobnie wyroki: z dnia 1 czerwca 1999 r., Eco Swiss, C-126/97, EU:C:1999:269, pkt 37; z dnia 21 grudnia 2023 r., International Skating Union/Komisja, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, pkt 193).

- 86 Aby kontrola ta była skuteczna, powinna być odpowiednia do zapewnienia poszanowania tych zasad i przepisów, co oznacza, że powinna ona dotyczyć wykładni wspomnianych zasad i przepisów, skutków prawnych, jakie należy im przypisać w odniesieniu do ich stosowania w danym przypadku, a także, w razie potrzeby, kwalifikacji prawnej okoliczności faktycznych ustalonych i ocenionych przez organ arbitrażowy w ich świetle.
- 87 Nie można bowiem przyjąć, że w drodze arbitrażu jednostki mogą odejść od zasad i przepisów prawa pierwotnego lub wtórnego Unii, które mają istotny charakter dla porządku prawnego ustanowionego przez traktaty lub mają fundamentalne znaczenie dla wykonywania zadań powierzonych Unii (zob. podobnie wyroki: z dnia 1 czerwca 1999 r., *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, pkt 36; z dnia 26 października 2006 r., *Mostaza Claro*, C-168/05, EU:C:2006:675, pkt 37). Przeciwnie, jednostki są zobowiązane do przestrzegania tych zasad i przepisów, które stanowią część porządku publicznego Unii, o ile w danym przypadku spełnione są odpowiednie przesłanki ich stosowania. W tym zakresie poszanowanie porządku publicznego stanowi zasadnicze uzupełnienie ustrukturyzowanej sieci zasad, przepisów i wzajemnie zależnych od siebie stosunków prawnych wiążących Unię i państwa członkowskie oraz te państwa między sobą (zob. w tym ostatnim względzie wyrok z dnia 6 marca 2018 r., *Achmea*, C-284/16, EU:C:2018:158, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 88 Jak wynika z orzecznictwa Trybunału, zasady i przepisy stanowiące część porządku publicznego Unii obejmują w szczególności art. 101 i 102 TFUE, mające skutek bezpośredni i przyznające jednostkom prawa, które sądy krajowe są zobowiązane chronić (zob. podobnie wyroki: z dnia 1 czerwca 1999 r., *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, pkt 36–39; a także z dnia 21 grudnia 2023 r., *International Skating Union/Komisja*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, pkt 192, 193).
- 89 Swoboda przepływu pracowników, swoboda świadczenia usług i swobodny przepływ kapitału, zagwarantowane odpowiednio w art. 45, 56 i 63 TFUE, również stanowią część porządku publicznego Unii. Te trzy przepisy, które jako jedyne są rozpatrywane w postępowaniu głównym, również są bezpośrednio skuteczne (zob. w odniesieniu do art. 45 TFUE wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., *Royal Antwerp Football Club*, C-680/21, EU:C:2023:1010, pkt 136 i przytoczone tam orzecznictwo; w odniesieniu do art. 63 TFUE wyrok z dnia 10 marca 2022 r., *Grossmania*, C-177/20, EU:C:2022:175, pkt 44 i przytoczone tam orzecznictwo). Należą one do fundamentów rynku wewnętrznego obejmującego obszar bez granic wewnętrznych, o którym mowa w art. 26 TFUE.

W przedmiocie kontroli sądowej orzeczeń wydanych przez CAS w ramach sporów dotyczących uprawiania sportu jako działalności gospodarczej na terytorium Unii

- 90 Jak wynika z orzecznictwa Trybunału, mechanizmy arbitrażu, którym międzynarodowe stowarzyszenia sportowe, takie jak FIFA, poddają rozstrzyganie sporów, jakie mogą powstać między nimi lub między związkami krajowymi, które są ich członkami, a jednostkami podlegającymi ich kompetencji, niezależnie od tego, czy chodzi o przedsiębiorstwa czy sportowców, charakteryzują się, ze względu na statuty i prerogatywy tych stowarzyszeń sportowych, całokształtem cech, które są im właściwe.
- 91 Z tego względu Trybunał zauważył, że w przypadku gdy spory te dotyczą uprawiania sportu jako działalności gospodarczej na terytorium Unii, możliwość uzyskania przez zainteresowane jednostki skutecznej kontroli sądowej kwestii, czy orzeczenia wydane w ramach tych sporów są

zgodne z zasadami i przepisami stanowiącymi część porządku publicznego Unii, ma szczególne znaczenie (zob. podobnie wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., *International Skating Union/Komisja*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, pkt 193, 195).

- 92 Biorąc bowiem pod uwagę statuty i prerogatywy stowarzyszeń sportowych takich jak FIFA, należy przyjąć, że posłużenie się takimi mechanizmami arbitrażu zostało jednostronnie narzucone przez takie stowarzyszenia tym jednostkom (zob. podobnie wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., *International Skating Union/Komisja*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, pkt 193, 195, 225; wyrok ETPC z dnia 2 października 2018 r. w sprawie *Mutu i Pechstein przeciwko Szwajcarii*, CE:ECHR:2018:1002JUD004057510, §§ 109–115). Nawet jeśli z formalnego punktu widzenia zastosowanie mechanizmu tego rodzaju do jednostki może wymagać zawarcia z nią umowy, to zawarcie tej umowy i włączenie do niej klauzuli przewidującej skorzystanie z arbitrażu są w rzeczywistości wcześniej wymagane przez przepisy przyjęte przez dane stowarzyszenie i mające zastosowanie do jego członków i do osób powiązanych z tymi członkami, a nawet do innych kategorii osób.
- 93 Ten obowiązkowy charakter mechanizmów arbitrażu tego rodzaju jest ściśle związany z okolicznością, że mają one zastosowanie do sporów między, po pierwsze, stowarzyszeniem sportowym dysponującym szczególnie szerokimi uprawnieniami w zakresie regulacji, kontroli i sankcji *sui generis*, a po drugie, ogólną i nieokreśloną grupą osób prawnych lub fizycznych podlegających wykonywaniu tych uprawnień w ramach wykonywania działalności zawodowej, jak zauważyła w istocie rzeczniczka generalna w pkt 74 i 75 opinii.
- 94 Prawdą jest, że takie narzucenie arbitrażu może być co do zasady uzasadnione, zważywszy na autonomię prawną, jaką dysponują międzynarodowe stowarzyszenia sportowe, oraz na ich zakres odpowiedzialności (zob. w tym względzie wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., *European Superleague Company*, C-333/21, EU:C:2023:1011, pkt 75, 142 i przytoczone tam orzecznictwo), przez realizację uzasadnionych celów, takich jak zapewnienie jednolitego traktowania sporów dotyczących dyscypliny sportowej objętej ich właściwością lub umożliwienie spójnej wykładni i stosowania przepisów mających zastosowanie do tej dyscypliny.
- 95 Jednakże Trybunał wielokrotnie przypominał, że owa autonomia prawna nie może uzasadniać tego, by wykonywanie uprawnień posiadanych przez takie stowarzyszenia prowadziło do ograniczenia możliwości powoływania się przez jednostki na prawa i wolności przyznane im przez prawo Unii, które stanowią część porządku publicznego Unii (zob. podobnie wyroki z dnia 21 grudnia 2023 r.: *European Superleague Company*, C-333/21, EU:C:2023:1011, pkt 75; *International Skating Union/Komisja*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, pkt 196 i przytoczone tam orzecznictwo). Tymczasem wymóg ten sam w sobie oznacza, że poszanowanie tych praw i wolności może być przedmiotem skutecznej kontroli sądowej, tym bardziej gdy od zainteresowanych jednostek wymaga się skorzystania z arbitrażu (zob. analogicznie wyroki: z dnia 1 czerwca 1999 r., *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, pkt 36–39; a także z dnia 21 grudnia 2023 r., *International Skating Union/Komisja*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, pkt 192, 193).
- 96 W niniejszej sprawie orzeczenie CAS zostało wydane właśnie na podstawie mechanizmu arbitrażowego, co do którego w praktyce należy uznać, że został jednostronnie narzucony zainteresowanym jednostkom, co wynika ze wskazówek dostarczonych przez sąd odsyłający i z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał.

- 97 Zgodnie bowiem z art. 47 ust. 3 i art. 50 ust. 1 statutu FIFA wszelkie skargi na decyzje komisji odwoławczej FIFA, a szerzej – na decyzje wydane w ostatniej instancji przez FIFA i jej organy, należy wnosić do CAS. Zgodnie z art. 50 ust. 4 tego statutu skarga nie ma skutku zawieszającego, chociaż CAS może jej przypisać taki skutek. Następnie, zgodnie z art. 11, 14, 15 i 51 tego statutu krajowe związki piłki nożnej będące członkami FIFA powinny, po pierwsze, podporządkować się kompetencjom i decyzjom CAS, a po drugie, skłonić swoich członków lub członków zrzeszonych, takich jak ligi, kluby i zawodnicy, do poddania się, w zależności od przypadku, tym kompetencjom i decyzjom lub kompetencjom i decyzjom organów arbitrażowych ustanowionych na szczeblu krajowym. Wreszcie, zgodnie z art. 51 tego statutu, wszelkie środki odwoławcze i wnioski o zastosowanie środków tymczasowych przed sądem powszechnym są zakazane, chyba że są wyraźnie przewidziane w regulaminach FIFA. Z tym zastrzeżeniem odpowiednie kompetencje CAS i organów arbitrażowych ustanowionych na szczeblu krajowym mają zatem charakter nie tylko ogólny i wiążący, lecz również wyłączny dla wszystkich kategorii osób, o których mowa w tych przepisach.
- 98 W związku z tym należy uściślić wymogi, jakie powinna spełniać kontrola sądowa orzeczeń wydanych na podstawie takiego mechanizmu, aby umożliwić właściwym sądom krajowym zagwarantowanie jednostkom skutecznej ochrony sądowej, do której mają one prawo na mocy art. 47 Karty i którą państwa członkowskie mają obowiązek zapewnić w dziedzinach objętych prawem Unii, zgodnie z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE.
- 99 W pierwszej kolejności, jak wskazano w pkt 76 niniejszego wyroku, art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE niekoniecznie oznacza, że na terytorium Unii musi istnieć bezpośredni środek zaskarżenia mający na celu umożliwienie zainteresowanym jednostkom podważenia takich orzeczeń, taki jak pozew o uchylenie, sprzeciw lub odwołanie, a tym samym uzyskanie od właściwego sądu skutecznej kontroli sądowej tych orzeczeń. Zainteresowane stowarzyszenie sportowe może jednak ustanowić mechanizm arbitrażu podlegający, ze względu na jego siedzibę, takiemu bezpośredniemu środkowi zaskarżenia w Unii.
- 100 Natomiast we wszystkich przypadkach, w których orzeczenie zostało wydane w ramach sporu dotyczącego uprawiania sportu jako działalności gospodarczej na terytorium Unii i gdy nie przewidziano bezpośredniego środka zaskarżenia tego orzeczenia przed sądem państwa członkowskiego, zainteresowane jednostki powinny mieć możliwość, jak przypomniano w pkt 76 niniejszego wyroku, uzyskania w trybie incydentalnym, na wniosek lub z urzędu, ze strony każdego sądu państwa członkowskiego, który może rozpoznać takie orzeczenie w jakikolwiek sposób, skutecznej kontroli sądowej dotyczącej tego, czy orzeczenie to jest zgodne z zasadami i przepisami, które stanowią część porządku publicznego Unii, jak wynika z pkt 85 i 95 niniejszego wyroku. W braku takiej kontroli incydentalnej lub gdyby kontrola ta nie była skuteczna, biorąc pod uwagę okoliczności wskazane w pkt 92 i 93 tego wyroku, nie istnieje środek zaskarżenia umożliwiający zapewnienie skutecznej ochrony sądowej zainteresowanym jednostkom, w związku z czym dane państwo członkowskie jest zobowiązane do ustanowienia takiego środka zaskarżenia.
- 101 W drugiej kolejności sądy państw członkowskich, do których zwrócono się o przeprowadzenie takiej kontroli, powinny – w przypadku gdy takie orzeczenie zawiera, jak w niniejszej sprawie, wykładnię lub zastosowanie zasad lub przepisów, które stanowią część porządku publicznego Unii i które przyznają prawa lub wolności jednostkom – mieć możliwość kontrolowania dokonanej wykładni tych zasad lub przepisów, skutków prawnych, jakie wiążą się z tą wykładnią

w odniesieniu do ich zastosowania w danym przypadku, oraz kwalifikacji prawnej, która w świetle rzeczonej wykładni została nadana okolicznościom faktycznym, jak zostały one ustalone i ocenione przez organ arbitrażowy, jak wynika z pkt 86 i 95 niniejszego wyroku.

- 102 W trzeciej kolejności sądy te nie mogą w danym wypadku ograniczyć się do stwierdzenia, że takie orzeczenie jest w całości lub w części niezgodne z zasadami lub przepisami, które stanowią część porządku publicznego Unii.
- 103 Przeciwnie, sądy te powinny również mieć możliwość wyciągnięcia, w ramach swoich kompetencji i zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami krajowymi, wszelkich konsekwencji prawnych, jakie powstają w przypadku stwierdzenia takiej niezgodności. W przeciwnym razie przeprowadzona kontrola sądowa nie byłaby bowiem skuteczna, ponieważ ta niezgodność mogłaby dalej się utrzymywać.
- 104 W szczególności w przypadku naruszenia reguł konkurencji zainteresowane jednostki powinny mieć możliwość żądania od tych sądów nie tylko stwierdzenia owego naruszenia i nakazania naprawienia wyrządzonej im szkody, ale również spowodowania zaprzestania zachowania stanowiącego wspomniane naruszenie (zob. podobnie wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., *International Skating Union/Komisja*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, pkt 200, 201). To samo dotyczy swobód przepływu w zakresie, w jakim poszanowanie tych swobód wiąże stowarzyszenia sportowe, gdy ustanawiają lub stosują przepisy mające na nie bezpośredni wpływ (zob. podobnie wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., *European Superleague Company*, C-333/21, EU:C:2023:1011, pkt 85, 86 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 105 Wreszcie w czwartej kolejności z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że każdy sąd krajowy rozpatrujący spór, który podlega prawu Unii, powinien być uprawniony do zarządzenia środków tymczasowych zapewniających pełną skuteczność przyszłego orzeczenia co do istoty, również w przypadku gdy sąd ten kieruje do Trybunału wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i zawiesza postępowanie do czasu udzielenia na nie odpowiedzi. Ponadto sąd taki powinien odstąpić od stosowania przepisów prawa krajowego, które stoją na przeszkodzie temu uprawnieniu (zob. podobnie wyrok z dnia 19 czerwca 1990 r., *Factortame i in.*, C-213/89, EU:C:1990:257, pkt 21–23; postanowienie prezesa Trybunału z dnia 25 lutego 2021 r., *Sea Watch*, C-14/21 i C-15/21, EU:C:2021:149, pkt 32).
- 106 Wynika z tego, po pierwsze, że zainteresowane jednostki powinny mieć możliwość zwrócenia się do każdego sądu krajowego, przed którym prawidłowo wytoczono postępowanie o ustalenie, czy orzeczenie arbitrażowe jest zgodne z zasadami i przepisami stanowiącymi część porządku publicznego Unii, o zastosowanie wobec nich środków tymczasowych do czasu wydania orzeczenia co do istoty sprawy (zob. podobnie wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., *International Skating Union/Komisja*, C-124/21 P, EU:C:2023:1012, pkt 201). Bardziej ogólnie rzecz ujmując, o zastosowanie takich środków tymczasowych jednostka powinna móc wystąpić do każdego sądu krajowego właściwego do wydania rozstrzygnięcia – w ramach roszczenia o stwierdzenie nieważności, o wydanie nakazu i o naprawienie szkody, takiego jak leżące u podstaw sporu w postępowaniu głównym, lub w ramach jakiegokolwiek innego postępowania sądowego – w kwestii zgodności aktu, przepisu lub zachowania pochodzącego od międzynarodowego lub krajowego stowarzyszenia sportowego lub organu arbitrażowego, którego właściwość jest w praktyce jednostronnie narzucona jednostkom przez takie stowarzyszenie, z tymi zasadami i przepisami, bez konieczności oczekiwania na wydanie orzeczenia co do istoty w tej kwestii. W braku takiej możliwości pełna skuteczność takiego orzeczenia nie mogłaby bowiem zostać zagwarantowana.

- 107 Po drugie, każdy sąd krajowy właściwy do orzekania w tej kwestii powinien odstąpić od stosowania wszelkich przepisów pochodzących od państwa członkowskiego, a tym bardziej od stowarzyszenia sportowego, które to przepisy zakazują zainteresowanym jednostkom ubiegania się o zastosowanie takich środków tymczasowych lub w inny sposób stoją na przeszkodzie temu, by sąd ten mógł zastosować takie środki.
- 108 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że orzeczenie CAS dotyczy sporu dotyczącego sankcji dyscyplinarnych nałożonych przez FIFA z tytułu umów zawartych między klubem piłkarskim z siedzibą w Belgii a przedsiębiorstwem z siedzibą na Malcie, którego działalność gospodarcza polega na udzielaniu pomocy finansowej klubom piłkarskim w Europie. Orzeczenie to zostało wydane na podstawie mechanizmu arbitrażu ustanowionego przez przepisy uchwalone przez FIFA, które przewidują, że takie orzeczenie może być przedmiotem skargi o uchylenie do sądu państwa trzeciego. Chodzi zatem o orzeczenie, w odniesieniu do którego zainteresowane jednostki powinny mieć możliwość uzyskania, w braku bezpośredniego środka zaskarżenia przed sądem państwa członkowskiego, w trybie incydentalnym od każdego sądu państwa członkowskiego, który może rozpoznać takie orzeczenie, wspieranego w razie potrzeby przez Trybunał na podstawie art. 267 TFUE, skutecznej kontroli przestrzegania zasad i przepisów, które stanowią część porządku publicznego Unii.
- 109 Ponadto, jak wynika ze stwierdzeń zawartych w postanowieniu odsyłającym, przepisy i normy krajowe, które są przedmiotem pytań sądu odsyłającego, przyznają prawomocnym orzeczeniom arbitrażowym w sposób ogólny i nieokreślony powagę rzeczy osądzonej w stosunkach między stronami oraz moc dowodową wobec osób trzecich na całym terytorium danego państwa członkowskiego. Jako takie zostały one zastosowane do orzeczenia CAS w wyroku będącym przedmiotem skargi kasacyjnej przed sądem odsyłającym.
- 110 Stosowanie to skutkuje zatem, po pierwsze, nadaniem takiemu orzeczeniu arbitrażowemu powagi rzeczy osądzonej w stosunkach między stronami sporu, w którym wydano to orzeczenie arbitrażowe.
- 111 Tymczasem stosowanie to pozbawia stronę, wobec której druga strona powołała się później na orzeczenie arbitrażowe w sporze zawisłym przed sądem danego państwa członkowskiego, możliwości uzyskania od tego sądu, na jej wniosek lub z urzędu, skutecznej kontroli kwestii, czy to orzeczenie arbitrażowe jest zgodne z zasadami i przepisami, które stanowią część porządku publicznego Unii.
- 112 Po drugie, wspomniane stosowanie skutkuje przyznaniem takiemu orzeczeniu arbitrażowemu mocy dowodowej w stosunkach między stronami sporu, w którym wydano to orzeczenie arbitrażowe, a osobami trzecimi względem tego sporu.
- 113 Prawdą jest, jak zauważyły zarówno sąd odsyłający w postanowieniu odsyłającym, jak i rzeczniczka generalna w pkt 134 opinii, że owa moc dowodowa stanowi domniemanie, które może zostać obalone przez stronę, wobec której osoba trzecia w stosunku do tego sporu powołała się następnie na rozpatrywane orzeczenie arbitrażowe w sporze zawisłym przed sądem danego państwa członkowskiego.
- 114 Jednakże z orzeczenia tego wynika również, że przyznanie takiej mocy dowodowej rozpatrywanemu orzeczeniu arbitrażowemu jest jedną z konsekwencji, jakie prawo krajowe wiąże z powagą rzeczy osądzonej w celu umożliwienia powołania się na to orzeczenie arbitrażowe wobec osób trzecich. Owa moc dowodowa została zatem przyznana wspomnianemu orzeczeniu

arbitrażowemu, podobnie jak powaga rzeczy osądzonej, której jest ona następstwem i z którą orzeczenie to jest bezpośrednio i nierozdzielnie związane, w braku jakiegokolwiek kontroli jego zgodności z porządkiem publicznym Unii przez sąd państwa członkowskiego.

- 115 Tymczasem wymóg kontroli poszanowania porządku publicznego Unii jest konieczny, aby umożliwić podmiotowi prawa skorzystanie z przysługującego mu prawa do skutecznego środka prawnego i skorzystania ze skutecznej ochrony sądowej, która powinna być mu zapewniona, w razie potrzeby z urzędu, zgodnie z art. 47 Karty i art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, i to niezależnie od tego, kto zamierza powołać się wobec niego na orzeczenie arbitrażowe takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym.
- 116 Ponadto należy zauważyć, że Konwencja o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych, sporządzona w Nowym Jorku w dniu 10 czerwca 1958 r. (*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 330, s. 3), która nie wiąże Unii, lecz której stronami są wszystkie państwa członkowskie, a ponadto Konfederacja Szwajcarska, również przewiduje kontrolę sądową orzeczeń arbitrażowych w odniesieniu do poszanowania porządku publicznego.
- 117 Jak bowiem zasadniczo przypomniały rządy belgijski, francuski, litewski i niderlandzki oraz Komisja, z konwencji tej wynika, że o ile każde państwo będące jej stroną powinno uznać istnienie i autorytet zagranicznych orzeczeń arbitrażowych wydanych na podstawie umowy, na mocy której osoby fizyczne lub prawne zobowiązały się do poddania arbitrażowi całości lub części sporów mogących powstać między nimi w przedmiocie określonego stosunku prawnego, o tyle obowiązek ten idzie w parze z obowiązkiem polegającym na zapewnieniu przez takie państwo zainteresowanym osobom możliwości uzyskania od właściwych sądów krajowych, na ich wnioski lub z urzędu, kontroli zgodności tych orzeczeń z porządkiem publicznym tego państwa. Co się tyczy państw członkowskich, ten ostatni obowiązek sam w sobie idzie w parze z obowiązkiem zapewnienia tym osobom możliwości uzyskania kontroli zgodności wspomnianych orzeczeń z porządkiem publicznym Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 1 czerwca 1999 r., *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269, pkt 37).
- 118 Wreszcie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 47 Karty samoistnie, a więc bez konieczności ustanowienia szczegółowych norm w przepisach prawa Unii lub prawa krajowego, przyznaje jednostkom prawo, na które mogą się one powoływać (wyroki: z dnia 17 kwietnia 2018 r., *Egenberger*, C-414/16, EU:C:2018:257, pkt 78; z dnia 29 lipca 2019 r., *Torubarov*, C-556/17, EU:C:2019:626, pkt 56; z dnia 28 stycznia 2025 r., *ASG 2*, C-253/23, EU:C:2025:40, pkt 89).
- 119 Z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika również, że ponieważ art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, po pierwsze, jest sformułowany w sposób jasny i precyzyjny, a po drugie, nie jest obwarowany żadnym warunkiem, jest on bezpośrednio skuteczny [wyroki: z dnia 18 maja 2021 r., *Asociația „Forumul Judecătorilor din România” i in.*, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 i C-397/19, EU:C:2021:393, pkt 250; z dnia 22 lutego 2022 r., *RS (Skutki wyroków sądu konstytucyjnego)*, C-430/21, EU:C:2022:99, pkt 58; a także z dnia 6 marca 2025 r., *D.K. (Zwolnienie sędziego z obowiązku rozpoznania sprawy)*, C-647/21 i C-648/21, EU:C:2025:143, pkt 90].
- 120 Wynika z tego, że w przypadku gdy przepisy krajowe mające zastosowanie w danym sporze stanowią ewentualnie przeszkodę dla pełnej skuteczności art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, właściwy sąd krajowy powinien, w braku możliwości dokonania wykładni zgodnej tych przepisów krajowych, wyłączyć je z własnej inicjatywy. Uprawnienie do uczynienia, w momencie stosowania

prawa Unii, wszystkiego, co niezbędne do pominięcia przepisu lub praktyki krajowej mogących stanowić przeszkodę dla pełnej skuteczności bezpośrednio skutecznych norm tego prawa, stanowi bowiem integralną część zadań sądu Unii, do których należy stosowanie tych norm w ramach jego właściwości [zob. podobnie wyrok z dnia 22 lutego 2022 r., RS (Skutki wyroków sądu konstytucyjnego), C-430/21, EU:C:2022:99, pkt 59, 62 i przytoczone tam orzecznictwo].

- 121 Obowiązek ten powstaje zatem w szczególności w przypadku, gdy mające zastosowanie przepisy krajowe uniemożliwiają właściwemu sądowi krajowemu przeprowadzenie, w trybie incydentalnym, skutecznej kontroli kwestii, czy orzeczenie arbitrażowe wydane przez CAS w ramach sporu dotyczącego uprawiania sportu jako działalności gospodarczej na terytorium Unii jest zgodne z zasadami i przepisami, które stanowią część porządku publicznego Unii.
- 122 W związku z tym wspomniany obowiązek znajduje zastosowanie w szczególności w obliczu przepisów i norm krajowych, które nadają takiemu orzeczeniu arbitrażowemu, po pierwsze, powagę rzeczy osądzonej w stosunkach między stronami, a po drugie, moc dowodową w stosunkach między tymi stronami a osobami trzecimi, przy czym to orzeczenie arbitrażowe nie było wcześniej przedmiotem kontroli, która pozwoliłaby sądowi należącemu do danego państwa członkowskiego na skuteczne zbadanie, czy jest ono zgodne z zasadami i przepisami stanowiącymi część porządku publicznego Unii. W tym względzie należy podkreślić, że samo nadanie takiej powagi rzeczy osądzonej, a w konsekwencji takiej mocy dowodowej, wspomnianemu orzeczeniu arbitrażowemu następuje w takim kontekście z naruszeniem wymogu skutecznej ochrony sądowej, o którym mowa w art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE i w art. 47 Karty.
- 123 Taka sytuacja różni się bowiem zasadniczo od sytuacji, o której mowa w orzecznictwie Trybunału przytoczonym w pkt 55 niniejszego wyroku, w którym kwestionuje się nadanie powagi rzeczy osądzonej orzeczeniu sądowemu lub orzeczeniu arbitrażowemu, które mogły być przedmiotem skutecznej kontroli sądowej zgodnie z tymi przepisami, ze względu na to, że stoi ona na przeszkodzie stwierdzeniu i ukaraniu naruszenia innego przepisu lub innej zasady prawa Unii, a tym samym narusza ograniczenie, jakie nakłada zasada skuteczności prawa Unii dla powagi rzeczy osądzonej jako wyraz zasady autonomii proceduralnej państw członkowskich.
- 124 W niniejszej sprawie wynika z tego, że należy odstąpić od stosowania przepisów i norm krajowych, w świetle których zostały sformułowane pytania sądu odsyłającego, chyba że te przepisy i normy, rozpatrywane ewentualnie łącznie z innymi przepisami prawa krajowego, mogą być interpretowane w ten sposób, że nie mają zastosowania w przypadku orzeczenia arbitrażowego takiego jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, czego ustalenie należy wyłącznie do sądu odsyłającego.
- 125 W świetle całości powyższych rozważań na przedstawione pytania należy odpowiedzieć następująco: art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 267 TFUE i art. 47 Karty należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie:
- nadaniu powagi rzeczy osądzonej orzeczeniu CAS na terytorium państwa członkowskiego w stosunkach między stronami sporu, w ramach którego orzeczenie to wydano, w przypadku gdy spór ten jest związany z uprawianiem sportu jako działalnością gospodarczą na terytorium Unii, a zgodność tego orzeczenia z zasadami i przepisami stanowiącymi część porządku publicznego Unii nie została uprzednio poddana skutecznej kontroli przez sąd tego państwa członkowskiego uprawniony do zwrócenia się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym;

- przyznaniu – w konsekwencji tej powagi rzeczy osądzonej – mocy dowodowej takiemu orzeczeniu na terytorium tego samego państwa członkowskiego w stosunkach między stronami wspomnianego sporu a osobami trzecimi.

W przedmiocie kosztów

- 126 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 267 TFUE i art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie:

- nadaniu powagi rzeczy osądzonej orzeczeniu Sportowego Sądu Arbitrażowego (CAS) na terytorium państwa członkowskiego w stosunkach między stronami sporu, w ramach którego orzeczenie to wydano, w przypadku gdy spór ten jest związany z uprawianiem sportu jako działalnością gospodarczą na terytorium Unii Europejskiej, a zgodność tego orzeczenia z zasadami i przepisami stanowiącymi część porządku publicznego Unii nie została uprzednio poddana skutecznej kontroli przez sąd tego państwa członkowskiego uprawniony do zwrócenia się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym;
- przyznaniu – w konsekwencji tej powagi rzeczy osądzonej – mocy dowodowej takiemu orzeczeniu na terytorium tego samego państwa członkowskiego w stosunkach między stronami wspomnianego sporu a osobami trzecimi.

Podpisy